

*‘Turkije is een verfijnde samenleving.
Maar zonder netwerk krijg
je weinig voor elkaar.’*

Achttien jaar geleden breidde Henk Sepers zijn praktijk in Den Briel uit met een kantoor in Istanboel. Sindsdien reist hij voor zijn Turkse en Nederlandse cliënten op en neer tussen het dorp en de wereldstad, tussen Europa en de Oriënt. Derde en voorlopig laatste aflevering van de serie *Advocaten aan de randen van Europa*.

Gerrit Jan Pulles
journalist

Een Turkse werkdag van Henk Sepers speelt zich maar voor een klein gedeelte achter zijn bureau af. Liever bezoekt hij cliënten of collega's in Istanboel. Voor zakelijke besprekingen of gewoon voor een praatje. 'In Turkije geldt behalve het gezegde "kennis is macht" ook de variant "kennissen is macht"', benadrukt hij als hij over zijn praktijk vertelt. Zakendoen is mensen kennen. Zonder persoonlijk contact is het verdraaid lastig om in Turkije iets gedaan te krijgen. En nee, dat heeft in Sepers' geval niets met schimmige praktijken te maken, eerder met een in de Turkse samenleving verankerde manier van leven en werken.

'Ik bezoek bijvoorbeeld regelmatig de bedrijven van wie mijn cliënten geld te goed hebben', legt hij uit. 'Incassozaken in Turkije begin ik bij voorkeur op die manier. Debiteuren stellen betalen eindeloos uit, omdat de rente hoog is of omdat ze zelf nog vorderingen op anderen hebben. In een persoonlijk gesprek probeer ik ze te overtuigen mee te werken aan een afbetalingsregeling.' Meestal heeft die werkwijze succes. 'Al duurt het soms maanden voordat er een regeling is getroffen en uitgevoerd. Maar dan nog is een schikking beter dan een rechtszaak die zich

Straathandel in Istanboel, 2000

Foto: Mikkel Ostergaard/HH

TURKIJE EN DE EU

‘Turkije is sneller met de implementatie van veel EU-recht dan andere potentiële toetreders’, stelt Arif Esin, advocaat en hoogleraar Europees recht aan de universiteit van Istanboel. ‘Op gebieden als mededingingsrecht, consumentenrecht en intellectuele eigendom is het Turkse recht al een aantal jaren in overeenstemming met het Europese. Ik werk er dagelijks mee.’ Esin ziet weinig belemmeringen voor toetreding wat het civiele en economische gemeenschapsrecht betreft. Dat veroverd zich gestaag een plaats in het Turkse rechtssysteem. Maar met het bestuursrecht, strafrecht en mensenrechten wil dat nog niet zo vlotten. Dat vormt traditioneel een belemmering voor de EU-toetreding van Turkije. Een verzoek om lidmaatschap werd in 1989 al eens afgewezen vanwege de slechte mensenrechtensituatie. Intussen gingen de voorbereidingen wel langzaam door. Zo sloot Turkije in 1996 een douane-unie met Europa en stelde de Turkse regering in 2001 een ‘Nationaal programma voor de overname van het aquis’ op.

Eind 2002 werd op de Europese top in Kopenhagen besloten dat onderhandelingen over toetreding zouden kunnen beginnen als Turkije in december 2004 aan de toetredingscriteria van de EU voldoet. ‘Er zijn nog problemen met de mensenrechten’, geeft Esin toe, ‘maar er wordt gewerkt aan bijvoorbeeld de afschaffing van de doodstraf en aan meer rechten voor minderheden.’ En dat zal nodig zijn. Europa stelt strenge eisen op het gebied van zowel de mensenrechten en de burgerlijke vrijheden als het verbeteren van het strafrecht en de rechten van verdachten en gedetineerden. Toch is Esin optimistisch: ‘Naarmate de beslissing over toetreding dichterbij komt, verwacht ik ook dat de politieke wil om de regels aan te passen zal groeien.’

Het toeval wil dat Nederland EU-voorzitter is als in de tweede helft van 2004 wordt besloten over het starten van toetredingsonderhandelingen. Geen gemakkelijke taak voor Nederland, dat zich de afgelopen jaren heeft geprofileerd als voorvechter van de mensenrechten én als groot pleitbezorger van de Turkse EU-kandidatuur.

veel langer voort kan slepen en die vaak weinig oplevert. Turkije heeft een hoge inflatie. Als een vordering uiteindelijk wordt toegewezen is die vaak nog maar een fractie waard van het geëiste bedrag.’

TOLK

Sepers (1943) vertelt graag over Turkije. Over de samenleving en over de Turkse taal die hij vloeiend spreekt. Hij kwam er al in de vroege jaren zestig mee in contact. Zijn moeder had een pension in Nieuwenhoorn, onder de rook van Rotterdam, waar Turkse gastarbeiders logeerden. Wat hij niet van hen leerde, spijkerde hij in zijn vrije tijd bij aan de letterenfaculteit in Leiden. ‘Er waren in die tijd amper Nederlanders die Turks spraken. Er kwamen steeds meer gastarbeiders en er was behoefte aan tolken.’ Hij vertaalde voor instellingen en bedrijven

en werd gerechtstolk in het arrondissement Rotterdam. Hij werd beëdigd vertaler en haalde – in de avonduren – het VWO en de rechtenstudie. Hij kon rechter worden in Rotterdam, maar koos uiteindelijk voor een eigen advocatenkantoor in Den Briel dat hij na zijn beëdiging in 1977 begon. Door zijn talenkennis en zijn contacten in de Turkse gemeenschap in Nederland had hij al snel een Turkse cliëntèle. In 1985 opende hij naast zijn kantoor in Den Briel een kantoor in Istanboel.

DROOMHUIS

Sindsdien werkt hij elke maand ongeveer één week in de economische hoofdstad van Turkije. ‘Het kantoor in Den Briel is begonnen als een kleine algemene op Nederland gerichte praktijk’, vertelt Sepers in zijn kantoor in een lommerrijke wijk in het

Foto: G. J. Pulles

Henk Sepers: ‘Hier geldt de variant “Kennissen is macht”’

Aziatische deel van de stad. ‘Maar het internationale werk, met Turks en Nederlands recht voor Turkse en Nederlandse klanten, is gaandeweg gaan overheersen. Ik draai nu eigenlijk één praktijk verdeeld over twee locaties.’

Veel werk komt van bedrijven die in Turkije en Nederland zakendoen. Voor hen bemiddelt hij in geschillen, onderhandelt hij over overeenkomsten en subsidies, richt hij vennootschappen op en regelt hij de incasso. Voor privé-personen wikkelt hij de verdeling van nalatenschappen af en assisteert hij bij de aankoop van onroerend goed of een bedrijf. Ook dat levert Sepers het nodige werk op.

‘Net als overal kun je in Turkije behoorlijk belazerd worden als je de taal niet beheerst en de regels niet kent’, vertelt hij. ‘Veel mensen worden verliefd op het land en zijn onder de indruk van de vriendelijke mensen. En net als in de liefde belemmert dat het denken nogal eens. Ze investeren halsoverkop hun geld via een aardige lokale zakenpartner, terwijl ze later volstrekt geen zeggenschap hebben over de besteding ervan. Of ze hebben allerlei formaliteiten over het hoofd gezien en blijken helemaal

‘Veel mensen zijn onder de indruk van de vriendelijke mensen – en blijken even later helemaal geen eigenaar te zijn van het restaurantje dat ze net hadden gekocht én betaald

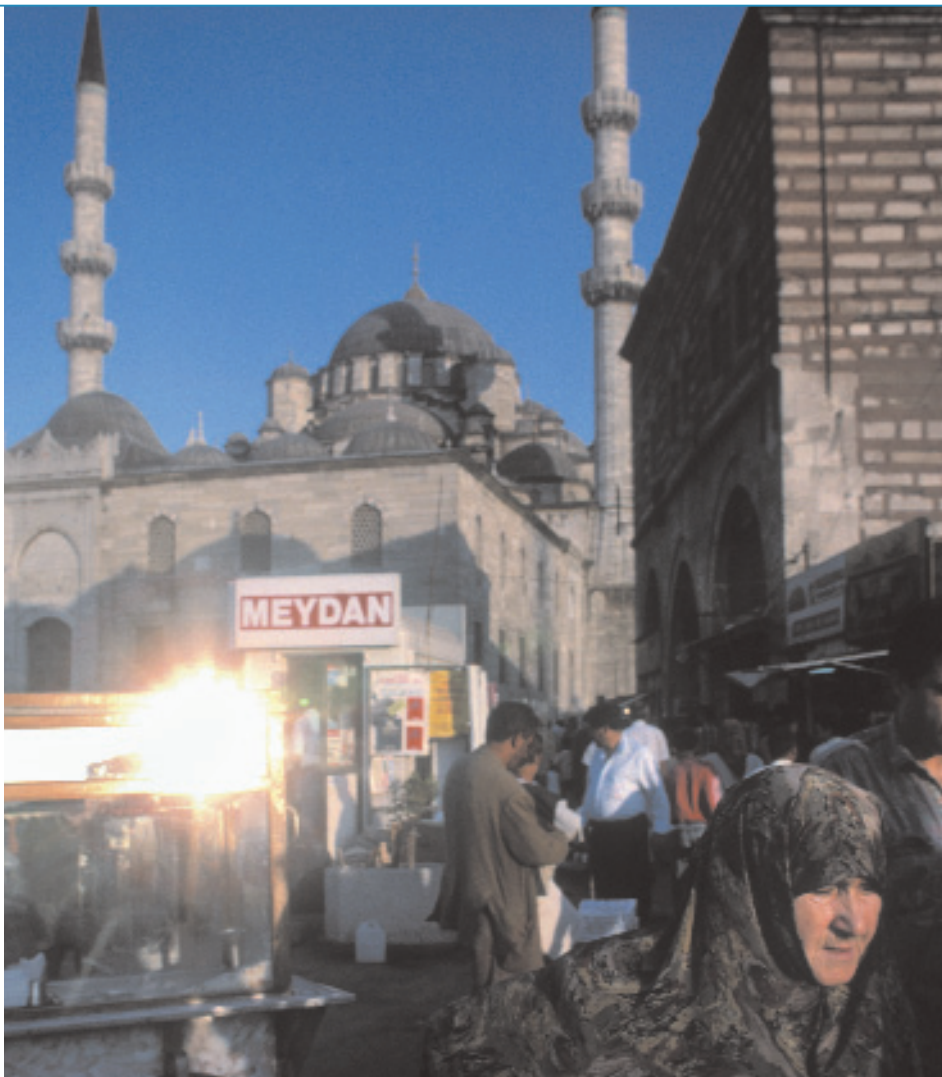

Foto: Mikkel Ostergaard/HH

geen eigenaar te zijn van het droomhuis of restaurantje dat ze net hadden gekocht én betaald.’ Zulke problemen hadden met kennis van zaken voorkomen kunnen worden, zegt hij. En ze kunnen hoogstens door onderhandelen worden opgelost. Maar ook als dat niet lekker gaat laat hij zich maar zelden verleiden tot een procedure. ‘Als je een geschil aan een rechter voorlegt is de uitkomst altijd onzekerder dan wanneer je het zelf oplost. Ook in Nederland is een procedure voor mij een allerlaatste redmiddel.’

TYPEMACHINES

Sepers’ Turkse collega en protégé Çağrı Göktaş staat vaker voor de rechtbank. Het kost Sepers enige overtuigingskracht hem te bewegen tot het geven van een rondleiding. ‘Er is niets te zien en het is er rommelig’, sputtert Göktaş tegen, ‘het geeft een slecht beeld aan buitenlanders.’ Uiteindelijk is hij bereid het bezoek mee te nemen naar een van de handelsgerichten in Istanboel. Met

de aangekondigde chaos valt het mee, al maakt het geratel van tientallen typemachines op alle verdiepingen een exotische indruk.

Göktaş (1977) werkte anderhalf jaar voor Sepers en begon daarna voor zichzelf. ‘De meeste Turkse advocaten openen een eigen kantoor’, vertelt hij onderweg door de stad. ‘Vaak al heel jong. Na vier jaar studie heb je je *bachelors*-graad aan de universiteit gehaald. Daarna loop je een halfjaar stage bij een rechtbank en een halfjaar bij een advocaat. Dan kun je verzoeken te worden toegelaten tot de balie en word je beëdigd. Voorwaarde is wel dat je de Turkse nationaliteit hebt.’ Een enkeling gaat aan de slag voor de paar grotere Turkse of buitenlandse kantoren in Istanboel. De rest hoopt een goed draaiende eigen praktijk op te bouwen.

Göktaş schat dat er zo’n dertienduizend advocaten in Istanboel werken. Dat is er bijna één op elke duizend inwoners van de stad. ‘Er is veel concurrentie en niet iedereen

is even goed. Succes en grote zaken komen met de jaren. Als je ervaring en een netwerk hebt opgebouwd.’ Om daar met een theatrale zucht aan toe te voegen: ‘Maar net als overal moeten jonge advocaten eerst alles aanpakken. Al was het maar om de telefoon te kunnen betalen.’

ZWITSERS RECHT

Toen Mustafa Kemal Atatürk Turkije in 1923 in één klap moderniseerde deed hij dat ook met het recht. Hij voerde het Zwitserse burgerlijk wetboek in, haalde het straf- en staatsrecht uit Italië en Frankrijk en nam het Duitse ondernemingsrecht over. Vorig jaar wijzigde Turkije het burgerlijk recht ingrijpend en dit jaar is een wet die buitenlanders verplichtte overheidstoestemming voor investeringen te vragen, geschrapt.

‘Een van de laatste nodeloze bureaucratistische belemmeringen’, zegt Sepers. ‘Turkije is bezig zijn wetgeving aan te passen aan het Europese vrije-verkeersbeginsel. Om de aansluiting bij Europa te bespoedigen.’ Ondanks zijn internationale praktijk werkt Sepers amper met Europees recht. ‘In Turkije geldt het nog niet en in Nederland heb ik het maar zeer incidenteel nodig. Mijn praktijk is er niet naar.’

Aan het einde van de dag praten we na op het balkon van zijn kantoor. Tussendoor belt hij even met zijn dochter in Nederland. Zij studeerde Turks en rechten en draait inmiddels volop mee in de praktijk. ‘Den Briel is een oase van rust, Istanboel is groot en hectisch. Een prettige combinatie en een welkome afwisseling’, vertelt Sepers. ‘Het is bovendien leuk om dingen te doen die anderen niet doen. Ik heb hier veel vrienden, grote vrijheid en oefen mijn beroep op een totaal andere manier uit dan in Holland. Het contact met mensen, het onderhandelen, het hele spel is verschillend. De Turkse samenleving is minder georganiseerd maar in bijvoorbeeld taal en omgangsvormen een stuk verfijnder dan de Nederlandse.’ Dan spreekt weer de nuchtere Rotterdammer. ‘Of ik tevreden ben over wat ik heb opgebouwd? Ja natuurlijk, anders hou je het niet vol. Dan zaten we hier niet.’

contact: www.solidine.com